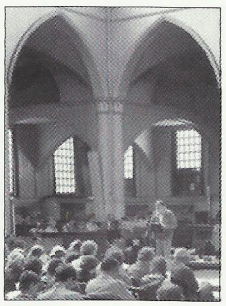
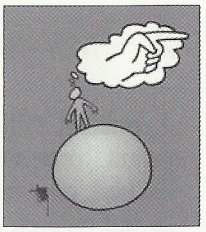
MV-NU

IN DIT NUMMER:

3 Het verhaal van een katholieke vrijbuiter

5 Het congres werpt zijn schaduwen vooruit

6 Van priesterkoor tot arena voor leken

9 André Lascaris en de gelovige in het grensgebied

INFO– EN CONTACTBLAD VAN DE MARIËNBURGVERENIGING

jaargang 23, nr.2
juni 2006

Wies Stael-Merkx, strijdbaar en vindingrijk:

"Humor hoort ook bij het geloof"

Ze is en blijft katholiek, want ze is verknocht aan de traditie van de kerk, maar ze voelt zich daarbij volkomen vrij van alle kerkelijke macht of dwang. Ze maakt zich sterk voor de eigen gelijkwaardige plaats van vrouwen in de kerk. Ze vindt dat het kerkelijk ambt voor vrouwen geopend moet worden. Ze is verontwaardigd over de achterstelling van homo's in de kerk. Ze snakt naar meer vrijheid voor de plaatselijke parochies om zelf vorm en inhoud te geven aan de geloofsbeleving van mensen, maar ze zou zich de kerk nooit laten afnemen, nooit en door niemand. Wies Stael-Merkx is nog altijd strijdbaar en vindingrijk.

Kerk-zijn valt voor Wies Stael-Merkx niet samen met hiërarchie. En bisschoppen zouden volgens haar echt niet zo gezagsgetrouw hoeven te zijn. Ze zouden zich in de eerste plaats om de mensen moeten bekommeren en minder om al die voorschriften uit Rome. Ze spreekt met liefde over de bisschoppen van weleer, Zwartkruis en Bluyssen. Ze kan zich nog steeds kwaad maken over ondemocratische bisschopsbenoemingen die haaks staan op verlangens en verwachtingen van de mensen. Maar ze zou nooit protestant kunnen zijn, want haar wortels liggen in de rooms-katholieke kerk.

Tegen de tachtig is ze nu, maar nog altijd strijdbaar, kritisch en begaan met mensen. In de tachtiger jaren van de vorige eeuw was ze een van de drijvende krachten achter de katholieke vernieuwingsbewegingen. Ze was actief als vice-voorzitter van de Marienburgvereniging en ze is in brede kring vooral bekend geworden door haar jarenlange voorzitterschap van de Acht Mei Beweging, waarvoor ze zich voluit heeft ingezet. Hoe kijkt ze aan tegen de huidige situatie?

"Een beetje dubbel. Acht Mei is inmiddels opgeheven en de Mariënburgvereniging sluit niet meer aan bij waar jonge mensen van nu mee zitten. Rationeel begrijp ik best dat waar wij voor stonden niet meer past in het huidige tijdsgewricht, maar emotioneel blijf ik het toch jammer vinden, dat het nu zo loopt. Het was natuurlijk een fantastische tijd. De mensen waren ongelooflijk betrokken bij wat we deden. Er was een enorm draagvlak. Elk jaar opnieuw vroegen we ons af of we weer een manifestatie zouden organiseren. Het antwoord was telkens weer 'ja', want het voorzag in een grote behoefte."

Met ondeugende ogen vertelt ze dat het pausbezoek in 1985 in feite de stoot gaf tot het ontstaan van de vernieuwingsbewegingen. "De tijd was er rijp voor. Vaticanum II had de vensters wijd open gezet, mensen hadden grote verwachtingen. Maar toen kwam

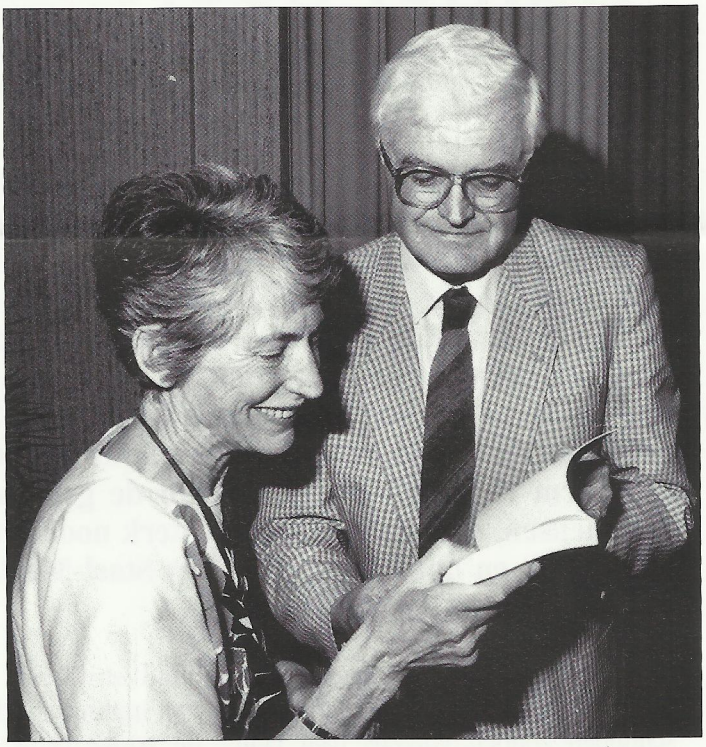
de omkeer. Alle vernieuwingen werden vanuit Rome stelselmatig teruggedraaid. De kerk ging in veel opzichten niet met de tijd mee en daar konden de mensen niet mee uit de voeten. Ze namen het niet, het onbehagen groeide en het pausbezoek bracht ons eigenlijk bij elkaar."

Op de vraag of ze nog iets in het instituut ziet antwoordt ze eenvoudigweg: "Nee, niets." Een paus vindt ze best, maar macht – en dus ook kerkelijke macht – mag alleen worden aangewend ten dienste van mensen, niet om te heersen over hun geloof. Wies Stael-Merkx: "Je moet goed beseffen: de kerk heeft ook nog macht over de gewetens van mensen, maar diezelfde kerk zou er goed aan doen zich te bezinnen op de vraag wat er werkelijk leeft onder de mensen en moet eindelijk eens ophouden dingen voor te schrijven of te verbieden die werkelijk tot de eigen levenssfeer en verantwoordelijkheid van de mensen behoren."
Ze kan zich nog steeds opwinden over de katholieke huwelijksmoraal, die mensen met allerlei onnodige schuldgevoelens opzadelt. Toen ze bij het katholieke bureau voor seksualiteit en relaties werkte heeft ze talloze mensen aangeraden om zelf over hun manier van seksualiteitsbeleving en geboortebeperking te beslissen en hun handelwijze niet meer te gaan opbiechten bij plaatselijke pastoor.
Enthousiast vertelt ze over de bisschoppensynode die in 1980 in Rome gehouden werd over huwelijk en gezin. Terwijl de bisschoppen hierover met elkaar beraadslaagden was door leken het initiatief genomen tot een alternatieve synode, waar op het onderwerp op een heel andere wijze behandeld werd. Dichter bij de mensen zelf. Bisschop Ernst was toen de enige bisschop die belangstelling toonde en de deelnemers aanmoedigde om door te gaan.

Ooit heeft ze zich uit laten schrijven bij haar parochie en nu beleeft ze haar geloof vroom en vrolijk in een oecumenische studentengemeenschap. "De kerk mag best eens wat vrolijker zijn" vindt ze. "Humor hoort óók bij het geloof. En er mag gerust eens gelachen worden met God."
Haar oecumenische instelling heeft ze van huis meegekregen. Niet de oecumene van papers en nota's, maar de oecumene van het hart. Als kind werd ze tijdens de oorlog geëvacueerd en samen met haar ouders een tijd lang ondergebracht bij een goed gereformeerd gezin. Beide gezinnen leefden intens met elkaar mee en ze gingen beurtelings bij de ene of de andere geloofsgemeenschap ter kerke. Voor haar ouders was het geen enkel punt om naar een gereformeerde kerk te gaan. Van huis uit heeft Wies niet alleen een open oecumenische instelling meegekregen, maar ook een geloof dat niet overweg kan met opgelegd pandoer. Van kind af aan leerde ze soepel om te gaan met wetten en regels en haar motto is, dat geen enkele orde zo strak geïnterpreteerd mag worden dat mensen er de dupe van zijn of kunnen worden.
Wies Stael-Merkx kijkt met dankbaarheid op haar leven terug. Het was alleszins de moeite waard. Als ze het over mocht doen zou ze het weer net zo doen. En als ze jonger was, nou dan wist ze het wel... Er is nog zoveel moois te beleven en er zijn nog zoveel dingen die moeten worden aangepakt.

Margriet Gosker

Wies Stael-Merkx, 28 maart 1984, in gesprek met de deken Lau Bijl uit Tilburg, lid van de kersverse werkgroep die toen nog Mariënburg*groep* heette (foto boven). Vrij snel daarna werd zij gekozen tot vice-voorzitter van de Mariënburg*vereniging* en in 1987 verruilde ze deze functie voor een plaats in het Algemeen Bestuur. Op de foto hiernaast, op 20 mei 1989, in een onderonsje met Mariënburg-secretaris Walter Goddijn.